

TIETÄJÄ 1918

Toimittajalta
(*Pekka Ervast*)

Tammikuu, s. 1-2

Onnea alkaneelle vuodelle!

Korkein onni on „iankaikkinen autuus“, ja iankaikkinen autuus on tuntea totuuden jumala ja elää hänessä. Ilman iankaikkista autuutta ei ole ehjää eikä pysyväistä maallistakaan onnea olemassa – elämä jumalassa on maallisen onnen ehto ja tausta. Mitä korkeampaa siis saattaisimme toisillemme toivottaa kuin sitä, että oppisimme totuuden elävää jumalaa tuntemaan? Jospa voisi Tietäjä olla oppaana sillä tiellä, joka autuuteen vie, jospa kaikki Tietäjän ystävät ja lukijat, sekä kokeneet että kokemattomat, astuisivat rohkeasti totuuden tielle tai rohkeasti sillä eteneisivät!

Onnea alkaneelle vuodelle!

*

Lähetän tämän Tietäjän numeron erittäin myöhään maailmalle, jotta niin monet kuin mahdollista ennättäisivät uudistaa tilauksensa.

Kuten sisällysluettelosta näkyy, alotan tässä numerossa pari omaa kirjutussarjaa. Olen muutamilta tahoilta saanut kehotuksen julkaista oman kynäni tuotteita enemmän kuin ennen, ja koska minulla on mielestäni sanottavia sekä Suomen kansalle että teosofian harrastajille, noudatan kehotusta ja annan siten Tietäjän suuremmassa määrässä kuin tähän saakka muodostua omaksi äänenkannattajakseni.

*

Maailmanrauha näyttää nyt lähenevän suurin askelin. Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, on lausunut, että maailmanrauha ei voi tulla, ennenkuin India saavuttaa täydellisen itsehallinnon ja tunnustetun aseman Englannin rinnalla. Indian vapaus on näet välttämätön, jotta maailmanopettaja voisi Indiassa vaikuttaa – muuten hänet siellä vangittaisiin ja tuomittaisiin. Omasta puolestani tähän lisään, että Suomi on ollut kuin European India – Suomi on European omatunto. Sentähden ei rauhaa liioin ollut ajateltavissa, ennenkuin Suomen vapaus ja itsenäisyys tunnustettiin. Nyt se on tapahtunut, ja nyt European kansat voivat solmia rauhan keskenään. Kuvaavaa onkin, että Ranskan ihanteille avosydäminen kansa ensimmäisenä riensi tunnustamaan Suomen itsenäisyyden, jonka saavuttamisessa taas Saksan ihanteitaan viisaasti toteuttava kansa oli ollut suurimpana tekijänä.

Jospa nyt meidän armas Suomeimme osottaisi ansainneensa maailman luottamuksen! Jospa osaisimme täällä näyttää, että todella olemme vapaata ja itsenäistä kansaa, joka kykenee omaa sivistystä luomaan ja omaa valtiota rakentamaan! Jospa – mutta emme saakaan epäillä kuntoamme ja miehuuttamme, työkykyämme ja tarmoamme!

Helmi-kesäkuu, s. 68-74

I.

Kirjotettu maaliskuun alussa.

Suomi, armas synnyinmaani, missä on nyt sinun vapautesi, missä sinun itsenäisyytesi? Sinun omat lapsesi ovat tahranneet puhtaan lippusi toistensa verellä, kansallissota on täydessä liekissä, uusi ja vanha yhteiskunta taistelevat vallasta tulella ja miekalla.

Raskas on aika, vaikea ja raskas. Se on raskas sielullisesti ja se on raskas ruumiillisesti. Ankanan ikeen laske kohtalo Suomen kansan hartioille. Kuinka sen yksilöt kestävät?

Sillä meidän kärsimyksemme ei ole tavallista rehellistä tuskaa, josta pää pystyssä saisimme maailmalle valittaa. Se on sanatonta ja tuskallista häpeää, joka paljastaa oman onttoutemme, pintapuolisuutemme, lyhytnäköisyytemme ja itsekkyytemme. Meidän tuskaamme sekottuu oman itsemme tuomio. Miksemme ennemmin ottaneet elämää vakavalta kannalta, miksemme ennemmin kasvattaneet itseämme rakkauteen?

Nyt on viha niin lähellä meidän sieluaamme, niin lähellä. Veljesviha. Elleivät jumalat meitä armahda, olemme kadotuksen partaalla.

Ah sinä rakkauden armollinen isä, älä käännä kasvojasi meistä pois. Auta meitä uskomaan, ettei vihan ja koston henki vallottaisi sydäntämme, vaan että sinun rakkautesi ja sääli valtaisi murtaisi sydämemme sulut. Oi opeta meitä rakastamaan, ennenkuin on myöhäistä.

Sillä nyt tarvitaan rakkautta enemmän kuin koskaan, rakkautta ja itsensäkieltämistä, myötätuntoa ja ymmärtämystä. Unohtakaamme ennakkoluulomme, luopukaamme luokkakannoistamme, kääntäkäämme katsemme kansamme yhteistä onnea kohti. Täytyyhän kuitenkin veljellisen sovinnon lopulta voittaa, täytyyhän kaikkien tunnustaa järjen ja hyvän tahdon lopullinen ratkaisovalta, totuuden, vapauden ja veljeyden lopullinen yliherruus.

Suomi odottaa rauhansa palauttajaa. Älköön sen odotus olko turha.

*

Jos puolueetonta ihmisystävää surettaa yksityisestä kostonhalusta lähteneet tihutyöt, surettaa häntä yhtä paljon se ylimielinen näkökanta, joka tuomitsee nykyisen

vallankumousliikkeen vähäpätöiseksi kapinaksi, jonka kukistaminen vie aikaa ainoastaan sentähden, että lailliset vallassaolijat olivat liian huonosti varustetut. Sanaan „kapina“ liittyy jotain halveksittavaa ja alhaista; suomalainen vallankumousliike ei työväen taajojen rivien silmissä ole mikään kapina; se ei ole vain itsekkäitten pyyteitten kuolemaantuomittua tavottelua; se on vallankumousta. Sen takana on aatteita ja ihanteita. Vallankumouksen rajussa, väkivaltaisessa ja odottamattomassa muodossa puhkee jotakin Suomen kansan sisäistä henkeä, sen pyrkimyksiä, sen toiveita. Ken ei olisi suonut, että tämä henki olisi päässyt vaikuttamaan rauhallisella ja sovinnollisella tavalla? Mutta kun ei niin käynyt, kun jostain syystä miekan ja tulen voima päästettiin irti meidänkin rauhallisessa kolkassamme, on meidän katseltava tapahtumaa vakavalla ja ymmärtäväisellä mielellä.

Tämä on parhaiten määriteltynä taistelua uuden ja vanhan yhteiskuntajärjestelmän välillä. Tässä on kysymyksessä suuret aatteet ja suuret arvot. Onko jumalan luoma maa palveleva muutamien yksilöiden etuja vai onko se oleva kansallisomaisuutta, jota jokainen työnhaluinen ja työkykyinen kansalainen on tilaisuudessa valtiolta vuokraamaan ja viljelemään? Onko sivistys oleva luokkaetuoikeutta, jota suurten joukkojen on tuiki vaikea itselleen hankkia, vai onko kaikille kansalaisille annettava sama pohjasivistys, jota sitten lahjakkaat ja henkistä sivistystä harrastavat henkilöt ovat tilaisuudessa edelleen kehittämään? Onko uskonto oleva kirkollista monopoolia, jota kirkot usein käyttävät väärin maallisia tarkotusperiä saavuttaakseen, vai onko totuuden etsintä ja uskonnollisiin seurakuntiin ryhtymisen oleva vapaa ja vapaiden kansalaisten luonnollinen oikeus?

Näitä kysymyksiä voidaan luetella kosolta; uusi yhteiskunta ratkaisee ne kerrassaan vapaamieliseen suuntaan, vanha epäröi ja punnitsee: onko viisasta erottaa kirkko valtiosta, onko mahdollista saattaa maa kansallisomaisuudeksi, eikö jo paljon ole tehty sivistyksen hyväksi? Vanha ei huomaa, että uusi aika on tulossa, että uudet ihanteet vaativat toteuttamistaan, että käsitykset oikeasta ja mahdollisesta ovat muuttumaisillaan. Mutta vallankumous on tämän ymmärtänyt . . .

*

Toistan vieläkin, etten puhu vallankumouksen menettelytavoista. En puolusta väkivaltaa enkä aseiden käyttöä, koska en niihin koskaan ole uskonut. Olen rauhallisen työn ihminen, jonka keinot ovat ainoastaan valistus, järjellinen vakuutus, inhimilliseen omaantuntoon vetoaminen. Samalla kyllä ymmärrän ja myönnän, että maailma on kovasydäminen ja itsepintainen. Kärsimys näyttää olevan sille suurempi opettaja kuin omi ja menestys. Mahdollisesti niin ollen jumalat osaavat käyttää hyväkseen sodan ja verenvuodatuksenkin kauhuja, kun tahtovat avata uppiniskaisten ihmisten silmiä ja pehmittää heidän sydämiään. Mutta käänmän katseeni pois näistä kouraantuntuvista, haihtuvista ja lyhytikäisistä tosiseikoista suuriin ja pysyviin

henkisiin todellisuuksiin, jotka häämöttävät tosiseikkojen takana. Ja sentähden näen nykyisessä taistelussa tuimaa taistelua uuden ja vanhan yhteiskunnan välillä.

Myötätuntoni on uuden järjestelmän puolella. Kuinka ei se sitä olisi? Käsittääkseni kansalaisista monet ajattelevat niinkuin minä: ututta on luotava, vanhasta luovuttava!

Omasta puolestani jouduin jo nuoruudessani vanhan yhteiskunnan hylkiöksi.

Kun tammikuussa 1894 tutustuin teosofiaan ja varsinkin kun muutamia vuosia myöhemmin päätin antautua kokonaan kirjalliseen työhön ja samalla työhön teosofian puolesta, sain pian kokea, että olin katkaissut siteet silloisen yhteiskunnan kanssa, ettei minulla ollut apua, vaan päinvastoin vastustusta ja sortoa odotettavissa yhteiskunnan puolelta, että sanalla sanoen olin tehnyt itseni jokseenkin mahdottomaksi maailman silmissä. Luopuessani yläluokkalaisuistani ja niitä seuraavista egyptiläisistä lihapadoista olin tuominut itseni köyhälistöön kuuluvaksi ja olin kuin koditon vaeltaja, joka ei myö työvoimaansa kullasta, vaan käyttää sitä ainoastaan siinä, missä hän itse tuntee sitä tarvittavan.

Valintaani en ole koskaan katunut, mutta kun kylmästi arvostelen yhteiskuntaa, ei sekään ole sormea nostanut saattaakseen minua katumapälle; ei se ole osottanut minua kohtaan sitä huomaavaisuutta ja hellää huolenpitoa, joka sen arvoa minun silmissäni olisi nostanut. Mielelöntä on nähdäkseni väittää, että yksilöt ovat olemassa yhteiskuntaa varten – mikä mystillinen olento sitten tuo yhteiskunta olisi. Pikemmin on totta, että yhteiskunta on olemassa yksilöitä varten, sillä yksilöt ovat eläviä olentoja, mutta yhteiskunta vain koneellinen kokonaisuus. Korkeintaan yhteiskunnalla on oikeus valvoa ja vaatia, että yksilöt noudattavat sen yleisesti hyväksytyjä lakeja, mutta oikea yhteiskunta olisi samalla velvollinen huolehtimaan siitä, että yksilöiden työkykyä käytetään sekä heille itselleen että yhteiskunnalle edullisimmalla tavalla. Sentähden en arkaile sanoa, että tässä oli vanhan yhteiskunnan heikoimpia puolia. Terveiden ja vahvojen ihmisten täytyi *etsiä työtä*; lahjakkaiden ja nerokkaiden yksilöiden täytyi etsiä tilaisuutta, mahdollisuutta ja *lupaa* työhön!

Minun ei tarvitse kuin ajatella itseäni tyyppillisenä esimerkkinä. Mitä vanha yhteiskunta teki edistääkseen työtäni ja pyrkimyksiäni? Se näki, että jo nuorena olin harras totuudenetsijä – ja se nauroi. Se kuuli, että olin jotakin löytänyt, josta tahdoin toisille kertoa, ja se asetti monenlaisia esteitä tielleni, ennenkuin sain oikeuden tämänkään aikakauskirjan välityksellä julkaista ajatuksiani. Se näki, että monet kansalaiset olivat kokeneet henkistä apua ja saaneet apua sivistyspyrinnöissään esittämästäni maailmankatsomuksesta, se näki, että nämä monet tahtoivat liittyä seuraksi – ja se kieltäytyi laillistuttamasta Teosofista Seuraa. Se kuuli, että minua pidettiin etevänä puhujana ja ihmisenä, jolla oli sanoma sanottavana ajalleen, mutta se ei koskaan käskenyt minua puhumaan suuriin juhlasaleihinsa, yliopistoihinsa, kirkkoihinsa . . .

En sano tätä moittiakseni vanhaa yhteiskuntaa. Se oli mitä se oli, ja minä vain totean, samalla lailla kuin tuhannet työmiehet minun kanssani toteavat, millainen se oli . . .

Mutta se ei ollutkaan suomalainen, vaan venäläinen, virkavaltainen hengeltään .

..

II.

Lukiessaan nuo maaliskuussa kirjottamani rivit (Toimittajalta I) moni Tietäjän ystävä ehkä hämmästykseseen on näkevinään sanoissani liian suurta sympatiaa „punaisia“ kohtaan. Nyt kun hirmuaika on ohi ja jännitys on lauennut, nyt kun murhenäytelmä on näytelty loppuun, nyt kun kapinalliset ovat tyystin hävinneet, nyt on helpompi nähdä heidän suuret erehdyksensä, heidän suuret rikoksensa, heidän vallanhimoisen, itsekkään ja kavalan johtonsa synkät seuraukset. Kun kaikki työväenliikkeen pääjohtajat suuret rahat taskuissaan kiiruhtivat pakoon, jättäen harhaan johtamansa joukot yksin kärsimään kapinaksi muuttuneen vallankumouksen laillisia seurauksia, silloin sokeimmankin silmät väkisin avautuivat. Toista oli itse kapinan kestäessä ainakin täällä etelä-Suomessa. Silloin jokainen, jonka myötätunto oli sosialismin puolella, vaikkei hän kuulunutkaan työväenliikkeeseen eikä tuntenut sen kullisien takaista toimintaa, koetti uskoa parasta liikkeen johdosta ja johtajista.

Tarkkaava lukija huomaakin heti, etten minä maaliskuun kirjoituksessani ilmaise sympatiaa väkivaltaista ja aseellista vallankumousta kohtaan, vaan niitä aatteita kohtaan, joita uskoin vallankumouksen harrastavan ja palvelevan. Minulla oli unelmani uudesta yhteiskunnasta ja luulin, että se mahdollisesti voisi toteutua vallankumouksen kautta ja jälkeen. Siinä kyllä tein itse loogillisen virheen. Olenhan aina väittänyt, että pahalla ei saada hyvää aikaan, että tarkoitus ei pyhitä keinoja. Kuinka nyt hetkeksikään saatoin uskoa, että verenvuodatuksella ja väkivallalla aloitettu vallankumous voisi laskea perustukset uudelle, onnellisemmalle yhteiskuntamuodolle? Todellisuudessa en sitä uskonutkaan. Sisimmässäni tiesin, että yhteiskunnan uudistajat olivat aloittaneet väärästä päästä ja että heidän yrityksestään ei voinut koitua muuta kuin onnettomuutta. Mutta siinä alituudessa sielullisessa tuskassa, jossa päiväni vietin, koetin rauhoittaa mieltäni jos milläkin keinoin ja uskotella itselleni, ettei kaikki sentään ollut hukassa. Olihan koko asia vakava kysymys minulle, joka ymmärsin Suomen kansallishaltian dharmaa omalla tavallani (kts. kirjoitusta „Kuinka soisin maatani hallittavan?“). Olihan vaa'assa Suomen koko tulevaisuus . . .

Eihän unelmani uudesta yhteiskunnasta vieläkään ole haihtunut. Päinvastoin. Nyt kun rauhalliset ja järjestyneet olot palaavat, nyt todella aletaan uutta Suomea rakentaa. Sillä nyt me olemme itsenäinen valtakunta ja nyt olemme tilaisuudessa luomaan Suomesta aito suomalaisen sivistysmaan. Mutta edellytyksemme ovat tällä hetkellä hieman toisenlaiset kuin äsken, muutamissa suhteissa loistavammat, toisissa köyhemmät kuin ennen. Olemme liitossa maailman etevimmän ja sivistyneimmän

kansan kanssa — tämä on etumme. Mutta luottamuksemme oman kansamme hyveihin ja etevyyteen on saanut hirveän kolauksen — ja se on köyhyytemme. Aika kyllä parantaa haavamme, mutta monen ihanteellisen unelman toteutuminen siirtyy tuonemmaksi, epämääräiseen tulevaisuuteen. Ei Suomen kansa vielä tällä hetkellä ole niin korkealla henkisesti, että se esim. tulisi ilman sotajoukkoa toimeen . . .

*

Sydämeni lämpenee lukiessani, kuinka väsymättömästi Teosofisen Seuran presidentti, Mrs. Annie Besant, työskentelee Indian vapauttamisen puolesta. Kotivankeudestaan päästyään hänestä on tullut epäilemättä huomatuin poliittinen henkilö Indiassa tätä nykyä. Jouluna hän johti suurta kansalliskongressia Kalkutassa, johon oli saapunut 10,000 edustajaa eri osista maata. Hänen rinnallaan kongressissa esiintyi Indian maailmankuulu runoilija Rabindranath Tagore. Kaikkialla missä Mrs. Besant liikkuu, häntä tervehditään ja juhlitaan Indian suurena äitinä ja auttajana. Hänen saapuessaan Kalkuttaan kongressiin oli 300,000 ihmistä häntä vastaanottamassa ja kuusitoista hevosta veti hänen vaunujaan. Samansuuntainen vastaanotto hänellä on ollut Benaresissa, Bombayssa ja Madrasissa. Saa nähdä, osaako Englanti ottaa vaarin tilaisuudesta vai siirtääkö kohtalo Indiankin vapauttamisen Saksan osalle.

*

Tietäjän tammikuun numero oli valmiiksi painettuna ennen vallankumouksen alkua, mutta sitä ei ehditty jakaa tilaajille. Helmikuun lopulla se jaettiin niille tilaajille, jotka silloin olivat postiyhteydessä Tampereen kanssa. Aikomukseni oli painattaa 16-sivuinen helmi-maaliskuun numero maaliskuussa, mutta juuri siihen aikaan seisautettiin työt Tampereen Sentraalikirjapainossa. Nyt ilmestyy tämä helmi-kesäkuun numero 48-sivuisena, joten Tietäjän edellinen puolivuosisikerta tänä vuonna käsittää kokonaista 96 sivua! Se on vielä tähän saakka saavuttamaton rekord — negatiiviseen suuntaan. Heinäkuusta lähtien toivon, että Tietäjä voi ilmestyä kookkaampana, joskaan ei entisessä koossaan. Heinä-elokuun numero tulee siis sisältämään ainakin 32 sivua. Syy näihin rajotuksiin lienee jokaiselle selvä. Vallankumouksen alkaessa katkesi tilausten tulva, pysähtyen verrattain pieneen lukumäärään. Painokustannukset pysyvät sitä vastoin huimaavan korkeina ja postikulut ovat yhä nousseet. Jollei tilaajain lukumäärä kohoa ainakin entiselleen, ei ole toivoa Tietäjänkään ilmestymisestä entisessä koossaan . . . Sitä Tietäjän tuntematonta ystävää, joka lehden avustamiseksi lahjotti keväällä Helsingissä viisisataa markkaa, pyydän täten saada sydämestäni kiittää.

*

Tammikuun numerossa ilmoitettiin, että *osake-yhtiö Tietäjän* osakemaksut on suoritettava, 2/5 maaliskuussa ja viimeiset 2/5 kesäkuussa. Vaikkei ole ollut johtokunnan kokousta asiasta, uskallan toimitusjohtajana luonnollisena seikkana muuttaa tätä maksuaikaa ja pitentää sitä syyskuuhun: siis kaksiviidettä osaa kesäkuussa ja viimeiset kaksi viidettä osaa syyskuussa.

*

Uusi kirja on ilmestynyt teosofisella kustannuksellamme. Se on J. R. Hannulan laaja teos *Ilmestyskirja teosofian valossa*. Kirja on jaettu kolmeen osaan; ensimmäisen otsakkeena on „Jumalallinen kehitysuunnitelma ihmiskuntaa varten“; toisen osan sisältö on „Seitsemällä sinetillä suljettu kirjakääre eli Bodhisattvan synty ja hänen työnsä Maailmanopettajana“; kolmannen osan otsakkeena on „Väläyksiä ihmissielun sisäisistä taisteluista sen itsensä etsimisretkellä“. Lukuja on yhteensä 17. Ken tahansa tarkkaavasti tutustuu J. R. H:n kirjan nerokkaaseen sisältöön, hänen täytyy mielihyväkseen tunnustaa, että Ilmestyskirja on nyt käynyt hänelle tajuttavaksi ja sisältörikkaaksi. Tietenkin selityksiä voi olla toisenlaisia – onhan „avaimia“ monta, – mutta J. R. H. on varmasti löytänyt jonkun tai pari avainta ja tarjoaa nyt totuutta etsivälle yleisölle opastavaa kättä Ilmestyskirjan hämärässä labyrintissa. Väsymättömälle työntekijälle kunniakas kiitos.

Kirjan hinta on Smk. 8:–.

Heinä-elokuu, s. 97-100

Tietäjän viime numero on saanut osakseen monenlaista arvostelua. Toiset ovat siitä pitäneet, ovat erityisesti kiittäneet minua omista, ristiriitojen yläpuolelle kohoavista kirjoituksistani, jotka ovat tuoneet rauhan heidän mieliinsä, toisiin se taas lienee vaikuttanut epämiellyttävästi, koska ainakin yksi tilaaja kirjottaa seuraavasti: „muuten ei yleensä Tietäjä nykyaikoina ja varsinkaan viimeinen kesäkuun numero toimittajan kahden kummasti ristiriitaisen kirjoituksen johdosta saanut tilaajissa, ainakaan pohjalaisissa, rauhottavaa vastakaikua. Siinä on syy Tietäjän tilaajien vähenemiseen, sillä se on muuttunut puoluelehdeksi“.

En tässä aio puolustaa itseäni enkä Tietäjää, sillä mitä muutamat kirjoitetut sanat merkitsevät, ellei Tietäjän kanta sen kolmentoistavuotisen toiminnan aikana ole lukijoille käynyt selväksi? Kun ylläolevan huomautuksen kirjoittaja hieman ajattelee asiaa, uskon hänenkin myöntävän, ettei Tietäjä yhdessä tai kahdessa viimeisessä numerossa äkkiä ole saattanut kantaansa muuttaa. Tietäjä ei ole puoluelehti. Jos minun kirjoitukseni tuntuivat ristiriitaisilta, johtui tämä siitä, että pidin rehellisenä toimittajana omantunnonmukaisena julkaista ajatukseni niinkuin olin ne kirjottanut sekä kapinan edellä että sen kestäessä ja sen jälkeen. Pitihän ainakin useiden

teosofein tietävän, että olin näitä aikoja edeltäpäin aavistanut. Olin jo maailmansodan alussa nähnyt, että jos sota ulottuu Suomeen, tulee osa Suomen kansaa taistelemaan venäläisten puolella. Kun nyt näkemyksistäni huolimatta tapaukset fyysisinä todellisuuksina vaikuttivat järkyttävästi minuunkin, en pitänyt vääränä näyttää suruani Tietäjän palstoilla. Sillä mikä tuo suruni oli? Se oli teosofista surua. Uskoin rauhan voimiin ja inhosin väkivaltaa. Nyt jouduin itse väkivallan keskelle, jopa niin, että henkeni oli uhattu. Mutta koska ne ihmiset, jotka olivat langenneet väkivallan syntiin, itsekin uskoivat taistelevansa aatteiden puolesta, koetin heitä viimeiseen saakka ymmärtää. Lopulta kuitenkin näin, ettei tässä auttanut muu kuin kova kovaa vastaan, ja silloin minun täytyi myöntää, että sota oli välttämätön ja että oli välttämätön heidän – synnintekijäin – täydellinen häviö. Ettekö ymmärrä, että tällainen myönnytykseni oli raskas ja järkyttävä ihmiselle, joka ei sotaa eikä aseita koskaan ole hyväksynyt? Ettekö ymmärrä, että se oli tuhat kertaa raskaampi sen takia, että Suomen deevan tämän kapinan johdosta täytyi verhota olemuksensa epämääräiseksi ajaksi salaperäisyyden vaippaan?

Enhän tällä sano, että kapina itsessään oli paljastanut ainoastaan mitä meissä suomalaisissa on pahaa ja alhaista. Kaukana siitä. Niissä valkoisissa joukoissa, jotka täynnä isänmaallista innostusta, täynnä uhrautuvaisuutta ja urheutta, lähtivät alussa huonosti varustettuina taisteluun Suomen vapauden ja itsenäisyyden puolesta, – niissä paljastui mitä Suomen kansassa oli kuntoa ja miehuutta, rehellisyyttä, kestävyyttä ja itsekieltämiskykyä. Suuri puhdistus oli samalla kapina. Aivankuin viimeinen tuomio, jossa hyvä erotettiin pahasta. Senhän minä kirjailijana, salatieteilijänä, syrjästäkatsojana selvästi ymmärsin ja näin. Mutta samalla kaikki yksilöt ovat ihmisiä – sekä ne, jotka joutuivat oikealle puolelle taistelemaan, että ne, jotka erehtyivät vääriä teitä kulkemaan, – ihmisiä, jotka kaipaavat, ansaitsevat ja herättävät sääliä. Jollei fyysisessä maailmassa tämä ollut selvä, selveni se vainajain valtakunnassa. Sielläkin oli levottomat ajat – ja on yhä, – ja siellä ihmisten sielut, oli ne maallisesti katsoen „hyviä“ tai „pahoja“, nähdessään totuuden kaipaavat ystävän hellää ohjausta.

Tietäjä ei voi olla puoluelehti, koska se on ihmisten ja totuuden etsijäin lehti. Ja minä en saata olla puolue-ihminen, koska en ole poliitikko, vaan ajattelija. Että jotkut arvostelevat minua puolueelliseksi yhteen suuntaan, toiset toiseen suuntaan, seurannee asian luonnosta, enkä siihen mitään mahda. Olen se mikä olen, ja ne, joilla on korvat kuulla, kuulevat minun ääneni.

Muuten tahdon lohduttaa ja ilahduttaa lukijoitani sillä uutisella, että Tietäjällä on sentään puolitoista tuhatta tilaajaa nyt. Viime vuonna oli tosin kolmatta tuhatta, mutta eihän ole mahdotonta, että tilaajien lukumäärä vielä nousee. Näin ollen tulevat kaikki numerot tänä vuonna käsittämään ainakin 32 sivua ja siis esiintymään tämän vihkon kokoisina.

Suomen Teosofinen Seura viettää yhdenmintoista vuosikokouksensa ja -juhlansa elokuun 17 ja 18 p:nä osaksi T. S. Päämajassa Oulunkylässä, osaksi Helsingissä. Vuosikokouksen jälkeen aiotaan toimeenpanna tavanmukaiset kesäkurssit, joissa tulen sekä vastaamaan kysymyksiin että pitämään sarjan luentoja. Toisista luennonpitäjistä tiedän mainita ainakin J. R. Hannulan ja Väinö Valvanteen.

*

Uusia kirjoja on taas odotettavissa. Nykyiseltä ylisihiteeriltä, tohtori W. Angervolta, ilmestyy eepoksentapainen runoteos *Väisikanta*, joka soinnukkain sanoin esittää syviä teosofisia oppeja. Kirja tulee varmaankin vaikeatajuisuudestaan huolimatta herättämään teosofeissa vilkasta mielenkiintoa.

Suurta suosiota saavuttaneelta kirjailijaltamme J. R. Hannulalta ilmestyy uusi laaja teos *Johanneksen evankeliumi teosofian valossa*. Samalla tavalla kuin Ilmestyskirjassa tekijä tässäkin intuitiivisella kyvyllään kohottaa huntua, joka peittää silmiämme näkemästä, mitä evankeliumin sanat ilmeisesti tarkoittavat. Hänen kirjansa tulee laajalti luetuksi.

Vanhalta teosofiselta kirjailijaltamme Veikko Palomaa tulee niinkään ilmestymään uusi teos, jatkoa kirjaan *Kohtalon koulussa*, joka oli V. P:n mieltäkiinnittävin tuote. Tämä jatko ei kaivanne mitään suositusta, sillä siihen tahtovat tietysti tutustua ne, jotka alkupuolen ovat lukeneet. Ikävä kyllä valitetaan Palomaan kirjoista, etteivät ne mene hyvin kaupaksi. Tämä on ikävä, sillä vaikka niiden kirjoitustapa olisikin useiden mielestä kuivahko, ovat ne kuitenkin ajatusrikkaita ja laajanäköisiä sisällöltään.

Omasta puolestani olen kirjottanut jatkokirjasen Kalevala-kirjaani. Sen nimenä on *Onko Kalevala pyhä kirja?* Toivon, että se valmistuisi painosta jo vuosikokoukseen.

Toiset kirjat valmistunevat jouluksi. On myös odotettavissa viides painos kirjaa *Valoa kohti* y. m. uutuuksia.

*

Kuten toisaalla tässä numerossa näkyy, viettää Veikko Palomaa hopeahäitään syyskuun 19 p:nä. Koska tiedän, kuinka ylen vaikea hänenkin on tulla toimeen kirjallisella työllään näinä taloudellisesti raskaina aikoina, tuntuu minusta, että me hänen teosofiset ystävänsä voisimme taas muistaa häntä pienellä rahalahjalla, joka helpottaisi hänen taakkaansa. Koska en kuitenkaan tiedä, missä määrin nykyään on luvallista panna keräyksiä toimeen, ehdottaisin, että jokainen hyväntahtoinen lahjottaja lähettäisi roponsa suoraan hopeahäitään viettävälle pariskunnalle – mikäli mahdollista, juhlapäiväksi. Osote on: Kirjailija Veikko Palomaa, Sorjo as.

*

Huomautan lukijoille siitä mieltäkiinnittävästä unesta, jonka muuan teosofi näki neljäntäkymmentä vuotta sitten, kauan ennen teosofiksi tuloaan. Uni on luettavana osastossa „Kirjeitä toimitukselle“.

Syyskuu, s. 130-134

Jos minua pyydetäisiin kertomaan jotain muistelmia „punaiselta ajalta“, kertoisin ennen kaikkea siitä huomattavasta ilmiöstä, jonka näin Helsingissä joulukuun 16 p:nä 1917. Oli myöhäinen ilta. Junalle menossa saavuin rautatietorille. Jo matkan päässä ihmettelin, miksikä tori hohti niin helakan punaisena aivankuin bengalitulia olisi poltettu yltympäri. Vasta lähelle päästyäni ja huomattuani, ettei valo lähtenyt lyhdyistä eikä satunnaisista tulista, katsahdin taivaaseen ja näin oitis, mistä outo punainen hohde oli alkunsa saanut. Torin yläpuolella korkealla ilmassa leijaili pitkulainen, monisärmäinen pilvi. Se oli väriltään veripunainen, itseloistava ja valoa levittävä. Sen loisto oli nähtävästi sen omaa, koska taivas yltympäri oli pimeä. Vain pohjoisesta päin leimahteli pitkiä valkoisia revontulen säikeitä. Pilvi ei kuulunut samaan ilmiöön.

Torilla ei näkynyt paljon ihmisiä. Mutta toverini ja minä jäimme ihmetellen katselemaan outoa luonnonilmiötä. Muuan vanhanpuoleinen herrasmies liittyi myös pariimme ja ihmetteli kilpaa meidän kanssamme, mistä tuo pilvi oli kotoisin. Sillä valo oli pilven omaa. Se ei heijastunut muualta. Ensiksikään ei kukaan meistä ollut nähnyt esim. valonheittäjää, jonka valo olisi ollut veripunaista. Toiseksi ilmiö kesti kellon mukaan useampia minuutteja ja hävisi näkyvistämme siten, että pilvi itsestään vähitellen suli ilmaan, tullen sekä pienemmäksi että heikommaksi hohdoltaan.

En pidä itseäni taikauskaisena, mutta näky teki minuun psyykkisen vaikutuksen. Kun katselin pilven muotoa, antaen ilmiön sielullisesti vaikuttaa minuun, en voinut olla ilmaisematta tunteitani toverilleni:

– Tuo ei ole hyvä . . . ei ollenkaan hyvä. Se on kuin merkki ja enne. Katsele nyt pilven muotoa . . . aivankuin kartta: Helsinki keskellä, Turku tuolla vasemmalla ja ken tietää, kuinka kauas itään. Näetkö, Oulunkyläänkin viittaa yksi lonka. Se on kuin etelä-Suomen kartta . . . Tämä näky pelottaa minua . . . sehän on aivankuin verenvuodatusta . . . Uudistuvatko vielä marraskuun verilöylyt?

Ne uudistuivat, kuten kauhuksemme tiedämme, hirvittävässä ja moninkertaisessa muodossa. Kummallinen ilmiö kylmänä joulukuun iltana oli todellinen enne. Luontokin siis avasi suunsa ja puhui. Sekään ei enää mykkänä jaksanut katsella ihmislasten kurjuutta. Voi meitä.

*

Elokuun merkkitapaus teosofisessa maailmassamme oli yhdestoista vuosikokous, joka pidettiin Tuonenkylässä Teosofisen Seuran päämajassa kuukauden 17 ja 18 p:nä. Kesällä olimme uskoneet, että vuosikokous olisi pidettävä syyskuussa, ja kun hallitus äkkiä siirsi sen elokuuhun, pelkäsimme, ettei monikaan Seuran jäsen pääsisi tulemaan. Kuitenkin saimme taas iloksemme todeta, että Seuramme vuosikokoukset ovat omiansa herättämään jäsenten mielenkiintoa, sillä tähänkin kokoukseen näin kalliina elintarvepuolan aikana oli saapunut satakunta osanottajaa. Ikävä kyllä ei ylisihteeri, tohtori Angervo voinut saapua Mikkelistä. Hänen tilallaan kokouksen avaajana toimi sentähden hallituksen varapuheenjohtaja V. H. Valvanne, ja ylisihteerin kirjottaman tervehdyspuheen luki ääneen rouva Olga Salo. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin sitten allekirjottanut, sihteeriksi taas liikemies J. A. Tukiainen.

Voi sanoa, että tämän yhdenentoista vuosikokouksemme koko aika ja intressi kohdistui ylisihteerivaaliin. Vanha hallitus oli toiminut vaikeissa olosuhteissa. Varsinainen yhteistoiminta oli ollut mahdoton jäsenten kesken, jotka asuivat hajalla ympäri Suomen. Sitäpaitsi oli kapina riistänyt siltä kaksi sen parhaimmista jäsenistä. Huomautettiin sentähden heti alussa, että uusi hallitus oli tarpeen vaatima, hallitus, jonka jäsenet asuisivat samalla paikkakunnalla. Ylisihteerin ehdokkaiksi asetettiin perustaja-ylisihteeri ja Väinö Valvanne, vaikka minä puolestani kieltäydyin, kuten viime vuosikokouksessa. Siitä huolimatta tulin lippuäänestyksessä valituksi. Ilmotin silloin kokoukselle, etten voinut luottamustointa vastaanottaa, mutta lupasin ensi vuonna siihen ryhtyä, jos Seura sitä haluaisi, ja pyysin, että nyt yksimielisesti pidettäisiin toinen ehdokas ylisihteerinä. Kokous hyväntahtoisesti tähän suostui, samoin kuin herra Valvannekin.

Tässä yhteydessä minun nyt kuitenkin täytyy huomauttaa, että asiat eivät jääneet yllämainitulle kannalle. Seuraavalla viikolla tuli näet virkaa tekevä ylisihteeri luokseni ja pyysi, että vapauttaisın hänet toimestaan. Suostuin siihen luopumatta silti omasta kielteisestä kannastani ja järjestin Seuran asiat seuraavaan tapaan. Itse olen virallisesti ja nimellisesti taas ylisihteeri. En kuitenkaan suorita muita tehtäviä kuin diploomien eli jäsenkirjojen allekirjotuksen; hallituksen kokouksiin en ota säännöllisesti osaa, ainoastaan tärkeämmissä kysymyksissä annan neuvoni. Rouva Olga Salo hoitaa ylisihteerin juoksevia tehtäviä ja johtaa puhetta hallituksen kokouksissa. Neiti Helmi Rissanen toimii Seuran rahastonhoitajana. Herra Väinö Valvanne on edelleen hallituksen jäsen ja toimittaa jäsenlehteä. Muut hallituksen jäsenet ovat : neiti Helmi Jalovaara, looshihteeri, maisteri Hugo Valvanne, propagandas sihteeri, rouva Kyllikki Ignatius, herrat G. V. Mustonen ja Yrjö Lehtinen.

Vuosikokouksen virallinen puoli vei niin tyystin käytettävissä olevan ajan, ettei jäänyt tilaisuutta teosofisiin keskusteluihin. Henkinen virkistys rajottui sentähden kahteen juhlaan, Idän Tähtien iltamaan lauantaina päämajan temppelissä ja sunnuntai-illan vuosijuhlaan Helsingissä. Varsinkin viime mainittu oli rikkaan musikaalisen y. m. ohjelman kautta siksi eheä ja henkevä vaikutukseltaan, että

maaseudulta saapuneet jäsenemme saivat ainakin yhden ihanan ja kauniin muiston kansallissotavuoden teosofisesta vuosikokouksesta.

Maanantaina 10 p:nä alkoivat teosofiset kesäkurssit. Niissäkin oli osanottajia verrattain runsaanpuoleisesti, kolmattakymmentä vakituista ja monta tilapäistä esitelmisäkävijää. Esitelmiä olikin useista aineista. Herra A. A. Saarnio puhui kahdessa erässä Suomen kansan historiallisesta tehtävästä, herra V. H. Valvanne luonnonvertauskuvakielestä, herra J. R. Hannula Johanneksen evankeliumin mystillisestä sisällyksestä (kaksi esitelmää), maisteri Hugo Valvanne vanhasta indialaisesta vedaantafilosofiasta ja sen suhteesta nykyiseen teosofiaan, opettajatar neiti Helmi Jalovaara naisasiasta ja teosofiasta. Neiti Jalovaara piti sitäpaitsi innostavan ja herättävän puheen uudesta kasvatustyöjärjestelmästä ja uusista kouluista, ja puhetta seuraavassa keskustelussa oltiin yhtä mieltä siitä, että neiti Jalovaaran pitäisi yrittää uutta koulua ja ainakin kirjottamalla ja puhumalla tehdä propagandaa sen aatteen puolesta. Muodostettiin vapaaehtoinen kannatusyhdistys neiti Jalovaaran työn taloudelliseksi tukemiseksi ja tuotti se jo toista tuhatta markkaa vuotuisissa sitoumuksissa.

Minä pidin seitsemän luentoa kurssien aikana, niistä viisi Suomen deevasta nykyhetkellä. Nämä deeva-luennot, jotka poikkesivat tavallisista käsityksistä teosofein suhteesta sotaan y. m. kysymyksiin, tekivät nähtävästi kuulijoihin syvän vaikutuksen. Kuudes luento koski ihmissielun kalleutta (Matt. 17:26), seitsemäs kreikkalaista ja suomalaista mytologiaa.

Kursseihin kuului myös pari kuulustelukokousta herra Väinö Valvanteen johdolla ja kolme kysymyskokousta, joissa vastasin kirjallisiin kysymyksiin.

*

Eräässä kurssiluennossa koskettelin Teosofisen Seuran työtä. Seuran työ on pysyvä teknillisesti teosofisena eikä sitä saa sekottaa minkäänlaiseen valtiolliseen tai yhteiskunnalliseen puuhailuun. Yksityiset jäsenet tuovat taas teosofisen elämänymmärryksensä elähyttävänä, valaisevana, jalostavana voimana mukaansa kukin omaan työhönsä. Täyttäköön vain jokainen uskollisesti ne tehtävät ja velvollisuudet, mitkä hän on päällensä ottanut tai mitkä karma on hänelle antanut, ja olkoon hän niiden täyttämässä teosofi. Toisen velvollisuus on täynnä vaaroja. Nuoret teosofit ajattelevat usein, että heidän pitäisi tehdä jotain teknillisesti teosofista työtä, esitelmöidä, kirjottaa j. n. e. Mutta he erehtyvät luullessaan, että esitelmöiminen ja kirjottaminen olisi työtä, johon kuka tahansa kykenee. Päinvastoin sekin työ vaatii erityisiä lahjoja ja kykyjä. Muutamat ovat siihen kutsutut ja he kyllä löytävät tiensä ennemmin tai myöhemmin. Sama on laita esim. poliittisen toiminnan. Kuinka paljon pahaa onkaan saanut aikaan se harhaluulo, että kuka tahansa kykenee politiikkaan! Axel Oxenstjerna tosin sanoi pojalleen: „jospa tietäisit, poikani, kuinka

vähän viisautta tarvitaan maailmaa hallitsemaan“, mutta hänen kokemuksensa ei ollut ilahduttava todistus kansojen vaatimuksista ja „valtiomiesten“ tunnollisuudesta.

Meidän pitäisi Teosofisessa Seurassa olla viisaampia. Meidän pitäisi etsiä niitä, jotka todella ovat kyykkäitä ja halukkaita johonkin aatteelliseen, teosofiseen työhön, ja sitten avustaa heitä! Kaikki todellinen työ tapahtuu yksilöiden välityksellä. Joukot ottavat työhön osaa poistamalla aineelliset esteet niiden yksilöiden tieltä, jotka työtä tekevät.

Sentähden olikin minulle personallisesti suuri ilo jo vuosikokouksessa todeta, että uusi uhrautuvaisuuden henki oli hiipinyt Seuramme jäseniin. Vuosikokouksessa tehtiin näet tärkeä ja kauas kantava päätös ensi vuoden verotuksen suhteen. Lisäverona otetaan joka jäseneltä 10, 20 tai 30 markkaa vuodessa, riippuen kunkin varallisuudesta, aivan varattomien ollessa edelleenkin oikeutetut pyytämään vapautusta. Tämän lisäveron avulla pääsemme edes siihen, että saatamme korvata hallituksen työtä tekeville jäsenille heidän aikansa ja vaivansa. Täten syntyvistä varoista määrättiin nimittäin kuusituhatta markkaa vuodessa ylishteerin käytettäväksi joko itseään tai apulaisiaan varten.

*

Olen kirjottanut nämä rivit Honkaniemellä lähellä Viipuria. Tulin tänne personallisissa tarkoituksissa kesäkurssien loputtua, mutta olen samalla pyynnöstä pitänyt täällä maalla yhden esitelmän ja Viipurin kaupungissa kaksi. Maaperä tuntuu nykyään kasvavan yhä otollisemmaksi teosofiselle elämänymmärrykselle.

Lokakuu, s. 162-167

On kuin kuulisin mahtavien urkujen soivan ajattellessani, että Suomeni maa on nyt itsenäinen valtakunta, joka kohta saa pääkaupunkiinsa oman hallitsijan, oman kuminkaan. Sanottakoon mitä tahansa monarkista hallitusmuotoa vastaan, sillä on yksi etu tasavallan rinnalla: se on muodollisesti lähempänä maailman okkultista järjestystä. Muodollisesti katsoen luonto näkymättömine ja näkyväisine alueineen on suuri elävä hierarkia. Atomista logokseen on kaikki järjestetty asteittain, ja jumalan tahtoa totellaan kaikkialla. Tosin hierarkian henki on kaukana pakosta ja väkivallasta. Jumalan tahto toimii elävänä voimana jokaisen henkiolennon tajunnassa, joten totteleminen on täysin vapaata. „Jumala on minun kuminkaani ja minä tiedän omassa sielussani, mitä hän minulta odottaa ja tahtoo“, – niin ajattelee jokainen hierarkian jäsen, ja kun korkeammalla asteella oleva käskee jotakin alemmilleen, tuntevat nämä heti sieluissaan, että jumala sitä tahtoo, ja heidän ilonsa on välittömässä vapaassa tottelemisessa. Henki on siis „tasavaltainen“, jos tämä sana alkuperäisesti tarkoittaa sitä, että valtaa ei harjoteta väkivallalla. Ihmisetkin voivat maan päällä muodostaa tasavaltoja, mutta nämä ovat todellisia tasavaltoja ainoastaan sillä edellytyksellä, että

ihmiset itse tuntevat jumalan tahdon hengessään ja tahtovat joka hetki sitä totella. Muussa tapauksessa tasavalta on vain irtokuva, jossa lahjomaton järjestys on vaikeampi ylläpitää kuin monarkiassa. Kuningaskunta sitä vastoin on muodollisesti pyhän kosmillisen järjestyksen mukainen, ja siitä johtuu sen salaperäinen arvovalta, jota kaikenlaisten juhlamenojen ikimuinainen magia aina tukee ja ylläpitää.

Haaveilinhan minäkin ennen tasavallasta, mutta edellytys – ehdoton ehto – oli minulla aina päivänselvä. Ken lukee esim. viimevuotisen mietelmäni „Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta?“, hän huomaa oitis, että tasavalta-unelmani ensimmäinen perusta oli – aseettomuus. Kun tässä toiveessani Suomen kansan suhteen julmasti petyin ja ymmärsin aseettomuuden ainakin toistaiseksi saavuttamattomaksi ihanteeksi, en näe syytä pitää kiinni tasavalta-aatteestani, kun se minun silmissäni nyt on muuttunut paljaaksi muodolliseksi kysymykseksi. Mieluummin annan kannatukseni kuningaskunnalle, joka tällä hetkellä tuntuu lupaavan eheämpää kokonaisuutta ja sopusointua onnettomalle kansalleni.

Eikö muuten kuningasajatuksessa piile samaa vanhaa lumoavaa tenhoa kuin lapsuuden uskossa. Poikasena näin kerran teatterissa Topeliuksen pienen näytelmän „Seikkailu saaristossa“. Itkin silloin katkerasti merkillisen tunteen valtaamana. Se oli esteettinen, mutta samalla moraalinen. Venäjän hallitsijaa jo epäiltiin Suomen tyranniksi ja minäkin olin tottunut ajattelemaan, että kuninkaat ja keisarit olivat kaikkea muuta kuin „jumalan armosta“. Mutta nyt tuossa vanhassa Arkadiassa Topeliuksen viehättävä mielikuvitus taikavoimallaan avasi silmäni näkemään syvemmän todellisuuden – ja minä itkin, itkin niin, että sydämeni oli pakahtua. Jokin kuiskasi näet sisässäni, että „noin piti olla. Noin piti kansalla olla oma, armas kuninkaansa (ja hänen prinssinsä ja prinsessansa), sillä ainoastaan kuninkaan isällisen käden suojassa saattoi kansa elää rauhassa ja onnessa“.

Koittaako nyt Suomen vanhalle, lainkuuliaiseksi tunnetulle kansalle onnen ja rauhan aika. Onko meidän kuninkaamme osottautuva viisaaksi, lujaksi ja lempeäksi hallitsijaksi, joka koettaa ymmärtää Suomen kansaa ja Suomen kansan omituisuuksia. Onko hän rakastava tätä juroa ja kovaa, mutta siitä huolimatta hyväntahtoista ja ihanteellista, tätä syvällä synnin ja tuskan suossa kahlaavaa, mutta silti korkealle tähtäävää Suomen kansaa sillä ymmärtämyksellä, sillä tulikumalla antaumuksella, jolla tämä kansa loppujen lopuksi ansaitsee tulla rakastetuksi?

Toivokaamme niin. Toivokaamme, että se mahtava urkujen soitto, joka korvissani kaikuu, onkin Voglerin Hosiannan sävelet, jotka siunaten ylistävät kuninkaamme tuloa . . .

*

Kun luen ja kuulen kerrottavan, että sotilaita karkaa kasarmeista ja leiripaikoista, että asevelvollisia kieltäytyy saapumasta kutsuntatilaisuuksiin, en tunne sitä häpeätä, jota monet sanomalehtiin kirjottajat vakuuttavat tuntevansa. En näet luule, että noiden

lainrikkojien vaikutin on alhaista laatua; ei se ole suorastaan pelkoa tai uppiniskaisuutta tai semmoista. He kukaties eivät kaikki itse ole selvillä motiiveistaan, he vain tuntevat niin tahtovansa ja niin täytyvänsä tehdä. Mutta jotkut heistä ymmärtävät varmaankin asiain tilan ja oman tilanteensa tavalla, jota koetan tässä lyhyesti esittää.

Kuten kirjassani „Suomen kansallishaltia“ ja muualla olen esiintunut, ei Suomen kansa ole sotilaskansa. Suomen kansan tehtävä ei ole saavuttaa ulkonaista mahtavuutta vallottamalla toisia valtakuntia ja sortamalla vieraita kansallisuuksia. Suomen kansan historiallinen tehtävä on henkistä laatua. Tämä ei silti merkitse, ettei Suomen kansa olisi sotakuntoinen kansa. Päinvastoin. Suomen kansa kykenee sotimaan yhtä hyvin kuin toinenkin kansa – ehkä todistettavasti paremminkin kuin moni muu kansa. Sen historia meille näyttää, ja tuorein esimerkki historiasta on äskeinen kansallissota. Jos vihollinen hyökkää rajoillemme tai jos murhamiehiä esiintyy omassa keskuudessamme, silloin nousee kansamme yksimielisesti vaaraa torjumaan. Ulkonaiset asianhaarat herättävät silloin sen taistelukunnon ja sen oikeutetun vihan. Ja kansamme tuntee, että sotiminen on silloin pyhä velvollisuus. Olemmehan äsken liikutettuina nähneet, kuinka nuoret alaikäiset pojat lähtevät sankareina kuolemaan sen puolesta, minkä he tuntevat oikeaksi. Kysymys ei ole tästä kun väitän, että Suomen kansa ei ole sotilaskansa.

Tämä väitteeni merkitsee muuta. Se merkitsee sanasta sanaan sitä, mitä olen lausunut kirjassa „Suomen kansallishaltija“: „kansamme ei ymmärrä järjestettyä sotalaitosta . . . Jos suomalainen tutkii itseään, ihaileeko hän uudenaikaista sotilaskenraalia enemmän kun vanhaa Väinämöistä, joka kanteloa soitti, niin uskon, että yksimielisesti kaikki suomalaiset tutkiessaan itseään vastaisivat: me ihailimme enemmän Väinämöistä.“ (Siv. 44-46.) Suomen kansa on maata viljelevä ja henkistä sivistystä harrastava kansa. Sen vallotukset ovat kulttuurivallotuksia. Auralla ja kuokalla se vallottaa maata, Väinämöistaidoilla ihmisten sydämiä. Se ei etsi miekalla ja tulella saavutettavaa mahtia. Se ei ymmärrä sotalaitosta. Se ei rakasta seisovia armeijoja eikä pakollista asevelvollisuutta.

Epäilemättä meidän valtiomiehemme tulevat tämän huomaamaan. Kun olomme saadaan järjestetyiksi, kun sotatila lakkaa ja rauha palautuu, silloin uskon ja toivon, että lainlaatijamme kuninkaan suosiollisella avulla ottavat tämän tärkeän seikan huomionsa. Uskon ja toivon, että he laativat uuden „asevelvollisuuslain“ kansamme omni silmämääränään. Jos silloin vielä on tarpeen seisova armeija ja siis sotalaitos, uskon ja toivon, että se asetetaan laillisesti vapaaehtoisuuden kannalle. Älköön sotilaan ura olko kenellekään pakollinen, vaan jokaiselle vapaaehtoinen. Olkoon armeija kokoonpantu niistä aineksista, jotka omasta halustaan tulevat sotamiehiksi. Noudatettakoon miehistön suhteen samoja periaatteita, joita aina on noudatettu päällystään nähden: ei kadetti- ja upseerikouluihin ketään pakoteta. Miksikä siis syviin riveihin pakotettaisiin? Upseerin elämä on kuitenkin miellyttävämpi kuin tavallisen sotamiehen kasarmi- ja leirielämä. Olkoon siis sotilaan ammatti läpeensä vapaaehtoinen.

Muuten tekisi mieli kysyä, onko järjestyneissä oloissa varsinainen sotalaitos ollenkaan tarpeellinen. Eikö riittäisi se suojeluskuntalaitos, mikä nyt on alulle pantu? Kun joka pitäjässä ja joka kylässä olisi vapaaehtoisuuden pohjalle perustettu suojeluskunta, luulisi sekä sisäisen että ulkonaisen rauhan ja järjestyksen olevan turvattuna. Ovathan suojeluskunnat nytkin jo valtion palveluksessa sen virkavalan kautta, minkä he ovat hallitukselle tehneet.

Jos taas katsotaan, että valtiossa valtion oman arvokkuudenkin takia pitää olla laitos, joka opettaa kansalaisia ymmärtämään ja muistamaan, että heillä on kourantuntuvia velvollisuuksia yhteiskuntaa kohtaan, olisi varmaan työvelvollisuus onnistuneempi muoto kuin asevelvollisuus. Että maata on viljeltävä, että käsillä on työtä tehtävä, sen ymmärtää jokainen järkellä ihminen; mutta että on opittava äkseeraamaan ja kulutettava aikaa kasarmeissa, se ei mahdu kaikkien päähän. Jos todella tahdotaan nuorista ihmisistä kasvattaa kunnan kansalaisia, on opetettava heitä työhön, vakavaan, hedelmiä kantavaan työhön. Tällainen aate ja ajatus on ollut ilmassa jo vuosikymmeniä – ja tulevaisuus sen kyllä toteuttaa näkyväisessä maailmassa.

Maailmansota on opettanut ihmisiä inhoomaan laiskuutta ja keinottelua, ja samassa määrin on heidän kunnioituksensa tosi työtä kohtaan kasvanut. Maailmansota on myös opettanut ihmisiä inhoomaan järjetöntä tappamista ja hävitystä, ja sentähden he eivät tulevaisuudessa tahdo ylläpitää niitä sotalaitoksia, jotka semmoisen tappamisen ja hävityksen tekevät mahdolliseksi.

*

En malta olla uudestaan painattamatta vuonna 1907 kirjottamaani artikkelia „Onko veljeysaate toteutettavissa?“ En itse muistanut koko kirjoitusta, ennenkuin eräs ystävä huomautti siitä. Luin sen mitä suurimmalla mielenkiinnolla ja rohkenen uskoa, että Tietäjän lukijat tekevät samoin. Kaikki teosofit, jotka ovat harrastaneet yhteiskunnallisia kysymyksiä, saavat siinä aatteellisesti ratkaisevan selityksen koko punaiseen kapinaan.

*

Viime kuluneena seitsemänä vuotena olen silloin tällöin luentojeni johdosta saanut kuulla seuraavan arvostelun: „P. E. on antanut Steinerin ja hänen oppinsa vaikuttaa itseensä.“ Alussa tunsin aina halua väittää vastaan: „enhän minä tunne Steinerin oppia niin paljon, että olisin voinut ottaa siltä vastaan vaikutuksia. Kyllä se mitä puhun on omaa ajatustani ja näkemystäni.“ Vasta viime aikoina olen koettanut lähemmin tutustua tohtori Steinerin kirjoituksiin ja tunnustan nyt auliisti, että olen niistä löytänyt vastakaikua oman sieluni kokemuksille.

Tämä ei ole mikään sentimentaalinen tunnustus. En tällä tahdo sanoa olevani „steineriläinen“. Päinvastoin. Jos „steineriläisyys“ tarkoittaa jotain personallista suhdetta Steineriin, silloin en ole steineriläinen. Silloin olen pikemmin „besantilainen“, sillä rakkaudestani Mrs. Besantiin en tunne pienintäkään halua luopua. Häneen – Mrs. Besantiin – minulla pikemmin on personallinen suhde. Häntä tunnen personallisesti, häntä ihailen ja rakastan. Tohtori Steineriä taas tunnen personallisesti sangen vähän, mutta toivon tietysti, että oppisin häntäkin paremmin tuntemaan. En siis tarkota mitään personallista sanoessani, että sieluni iloitsee Steinerin kirjoituksista. En liioin tarkota, että Steinerin kirjoituksiin olisin samassa suhteessa kuin Steinerin oppilaat eli „steineriläiset“. En tunne lähemmältä „steineriläisiä“. En tiedä millä kannalla he esim. ovat kysymyksissä, jotka minun Kristusnäkemyksessäni saavat määrätyn, ehdottoman ratkaisunsa.

Tarkotan tunnustuksellani, että olen huomannut Steinerin kirjoitusten sisältävän totuutta niin paljon kuin niiden perille tähän saakka olen päässyt. Minun täytyy näet tässäkin tunnustuksessa olla totuudenmukainen. Minun ei ole käynyt niin kuin Steinerin oppilaitten, jotka hänen suustaan ensi kerran ovat kuulleet totuuden. Minä olen omalla tielläni löytänyt totuuden. Minun on käynyt niinkuin Paavalin Damaskon tiellä – vaikken ole ollutkaan Saul. En ole koskaan tietääkseni taistellut Kristusta vastaan, sillä Kristus näkyi minulle jo v. 1893, ja v. 1896 sain sen käsityksen kristinuskosta mikä minulla yhä vielä on; mutta kuitenkin olen vasta viime kuluneena seitsemänä vuotena päässyt tarkempaan selvyyteen Kristuksen monipuolisesta mysteriosta, ja jos teosofisessa elämänymmärryksessäni ennen vältin Kristus-käsityksen tietopuolista pohtimista, olen nyt siinä suhteessa muuttunut Saulista Paavaliksi. Uskon, että varsinkin meille kristityille teosofeille on suuriarvoista löytää totuudenmukainen ratkaisu sille merkilliselle dogmikäsitelmälle, joka kristikunnan alkuaikoina sai niin paljon mielten kuohua aikaan.

Tämä on suuriarvoista ja tärkeätä ei vain sentähden, että totuus ja totuuden tieto aina on oma palkkansa, vaan paljon enemmän sentähden, että oikea tieto Kristuksen mysteriosta mullistaa meidän suhteenme jokapäiväiseen elämään. Itse olin saavuttanut tämän uuden suhteen käytölliseen elämään vuonna 1896 ja uskoin sittemmin, että teosofit yleensä olivat samalla tavalla käsittäneet elämän. Viimevuotiset kokemukseni ovat kuitenkin näyttäneet minulle, että teosofit eivät yleensä – antroposofeista en tiedä varmuudella mitään sanoa – ole sillä tavalla ymmärtäneet elämää. Ja kun tiedustelin itseltäni syytä tähän, huomasin syyn olevan juuri siinä, että Kristuksen missionia ei tässä tajuttu. Tämä huomio sai minut sieluni koko voimalla syventymään Kristuksen mysteroon – ja „ken kolkuttaa, hänelle avataan“. Monet seikat selvenivät, moniin pimeihin paikkoihin tuli valoa. Joitakuuta piirteitä siitä, mitä olen löytänyt, esitän kirjoituksessani „Mitä on usko?“, mikäli löytöni koskee Kristusta. Mutta paljosta muustakin olen selvyyteen päässyt, kuten viimevuotisista luentosarjoistani on näkyntä.

Aine on niin monipuolinen ja niin rikas, ettei sitä koskaan voi tyhjentävästi käsitellä. Kaikki oikeauskoiset, kirkolliset yritykset, kaikkien lahkojen yritykset käsittää Kristuskysymystä ovat tosiaan vain hapuilevia yrityksiä. Ne ovat kaikki oikeassa, sillä Kristustodellisuus on niitä kaikkia korkeampi ja laajempi. Samoin teosofiset ja antroposofiset opit vain osaksi paljastavat suurta taivaallista salaisuutta. Ei kukaan ole väärässä, vaan kaikki ovat oikeassa. Madame Blavatsky on oikeassa, Mrs. Besant on oikeassa, Steiner on oikeassa. Riemuiten olen lukenut „Teosofian avainta“, riemuiten „Kristinuskon salaista puolta“, riemuiten Steinerein kirjoja. Sillä minullekin on näytetty ja minullekin on annettu tietää. Ja siis minäkin olen oikeassa, sillä minunkin tietoni on vain osittaista ja hapuilevaa ja niinkuin pienen lapsen ikävä äitinsä syliin.

*

Uusista kirjoistamme on nyt valmistunut broshyyrini *Onko Kalevala „pyhä“ kirjja?* Sen hinta on Smk. 3:–. Se on toinen numero sarjassa „Suomalaista salatiedettä“.

Samoin kohta valmistuu painosta vanha tuttu *Valoa kohti* viidennessä painokseensa. Uudessa sirossa asussaan sen hinta on Smk. 4:–. Valoa kohti on suomalaisen teosofisen kirjallisuuden ensimmäinen ja samalla suosituin propagandakirja. Monta vuotta sitä turhaan on kaivattu ja kysytty. Löytäköön se nyt tiensä tuhansiin koteihin ja tuokoon mukanaan sitä uskoa, lohtua ja valoa, jota teosofia niin runsaassa mitassa antaa.

Marraskuu, s. 194-197

Istun tässä lokakuun harmaassa päivänvalossa ja odotan maailmanrauhan tuloa. Olen väsynyt ihmisten ja kansojen ylpeään itsekkyyteen. Miksi yhä jatkavat järjetöntä tappamista ja tuhoamista, kun kaikki jo totuuden näkevät ja kaikki sen jo tunnustavat? He näkevät kaikki, että sotimalla eivät mitään voita. Heidän ahneutensa, vihansa ja kostonhimonsa houkuttelee heitä yhä uusia yrityksiä tekemään, jotta lopullisesti nujertaisivat vihollisen, – mutta se loppu ei tulekaan, sillä kansat eivät sillä tavalla ole tuomitut maan pinnalta häviämään. Jos sota loppuisikin toisen voitolla, toisen tappiolla, ei voittokaan olisi muuta kuin tappio. Kaikki kansat olisivat lopen uupuneet. Ja vaikka voitettu saisikin korvata voittajalle tämän kärsimät tappiot, ei voittajalle koituisi siitä pienintäkään iloa. Jokaista voitetun maksamaa korvausta raskauttaisi ääretön uuden vihan ja kostonhimon uhkaus, ja ajan täytettyä se pukeutuisi uuden vielä julmemman sodan muotoon. Ei, kukaan ei sillä tavalla saata voittaa. Jatkamalla sotaa molemmat puolet vain rajattomiin uuvuttaisivat toisiaan. Sillä onhan tässäkin maailmansodassa toiset arvot kysymyksessä. Ihmiskunta on yksi, kansat ovat sen perheenjäseniä, ja ihmiskunnan aivoissa liikkuu nyt uusia aatteita.

Tämänkin totuuden kaikki kansat jo tunnustavat. Kaikki tunnustavat, että maailmaa on opittava hallitsemaan toisella tavalla kuin ennen. Pois sorto ja väkivalta! Pois pienten kansojen polkeminen! Samat oikeudet elää vapaudessa on kaikilla. Kaikki kansat, pienet ja suuret, ovat kutsutut yhdenvertaisina sisarina kehittymään ja kasvamaan jumalan kasvojen edessä. Kaikki ottakoot perheen jäseninä osaa ihmiskunnan suureen kulttuurityöhön. Tämän nyt myöntävät amerikkalaiset yhtä hyvin kuin saksalaiset. Saksalaiset ovat ojentaneet veljeskätensä. Mikseivät heidän „vihollisensa“ siihen tartu? . . . Olemmeko todella, me ihmiset niin vähäjärkisiä, niin pintapuolisia, niin ulkokullatuuta?

*

Olen työn ihminen, en hävityksen, rakentaja, en repijä. Sentähden en ole ikinä ihailnut sotaa, en sotaista kunniaa, en mitään sotaan kuuluvaa. En luule olevani pelkuri, ja kuitenkin pelkään kaikkea sodan yhteydessä. Mitä siis pelkään? Pelkään sodan järjettömyyttä, pelkään hävityksen järjettömyyttä, pelkään järjetöntä kuolemaa. Kaikki mikä on, on niin suuren työn tulosta, niin vaivaloisen matkan saavutusta, etten käsitä ihmisten hävityshalua. Ehkä olen pikkumainen. Ehkä ihmisten kuninkaallinen suurpiirteisyys juuri ilmenee siinä, että kykenevät tuhlaamaan ja hävittämään. Niin, tuokoon silloin karma minullekin kaikenlaista ansaitsematonta rikkautta ja ylellisyyttä, että oppisin ajattelemattomasti ja välinpitämättömästi tuhlaamaan! Tähän saakka vain olen saanut oppia elämältä, kuinka arvokasta kaikki on. Emme mitään saa ilmaiseksi. Jos karma on suonut minun joskus toisia auttaa – tavalla tai toisella, – eivät nämä varmaankaan ole aavistaneet, kuinka paljon olen saanut työtä tehdä voidakseni heitä auttaa. Oh, jos minäkin siis saisin tuntea mitä on olla rikas vaivatta, ansiotta, sormea nostamatta, ehkä silloin voisin ymmärtää niitä, jotka puhuvat korskeita sanoja sodasta, hävityksestä, tappamisesta.

*

Olen kulttuuri-ihminen. En saata ihaila muuta kuin luovaa työtä, sitä työtä, joka saa jotakin aikaan, – käten luovaa työtä ja aivojen luovaa työtä, siis ennenkaikkea maanviljelystä, kauppaa ja teollisuutta, taiteellista, kirjallista ja tieteellistä työtä.

Nuoruudessani unelmoin pienestä mökistä järven rannalla ja puutarhasta, jossa olisin työssä aamusta iltaan, ja vaikken vielä ole mennyt niin pitkälle kuin se ranskalainen ystävä, joka kuultuaan, että meillä Suomessa oli teosofinen päämaja maalla metsän keskellä, säikähtyneenä huudahti: „suuri jumala, maalla! Kaiken kulttuurin ulkopuolella! maalla, missä lehmät kävelevät!“, – vaikken, kuten sanottu, ole mennyt niin pitkälle, ihailen nyt, en pientä mökkiä, vaan lämmintä, mukavaa ja hyvin varustettua huvilaa järven tai joen rannalla, huvilaa, joka olisi maalaiskotini ja jossa saisin toisen puolen vuotta rauhassa – kirjottaa. Maanviljelykset ja puutarhatyöt

jätän niin mielelläni toisille, nuoremmille veljilleni, kunhan vain itse saan tutkia, lukea ja kirjoittaa. Minulla on vielä niin monta laajaa teosta, jotka tahtoisin saada kirjoitetuiksi, ennenkuin suostuisin jättämään tämän fyysillisen olomuodon! Nuorempana pidin ruumiillista työtä korkeimpana, pyhimpänä, välttämättömimpänä – luulin, että kaikki ruumiillisen työn tekijät olivat erikoisesti siveellisiä, hyviä ja rauhaa rakastavia ihmisiä. Nyt en enää erehdy semmoista luulemaan. Nyt näen selvän selvästi, että ihmiskunta olisi hukassa ilman niitä korkeammalle kehittyneitä sieluja, jotka jo osaavat tehdä muutakin luovaa työtä kuin paljasta ruumiillista. Ihmiskunta olisi henkisesti hukassa ilman ajattelijoita, keksijöitä, tiedemiehiä, taiteilijoita, kirjailijoita, runoilijoita, säveltäjiä, sillä nämä ovat ihmiskunnan suola. Niissä loistaa ihmiskunnan valo. Ja kun joskus maailmaan saapuu pyhän valkoisen veljeskunnan lähettiläs, silloin tosiaan muut ihmiset yhdessä eivät vielä ole kyllin arvokkaat edes irrottamaan hänen kenkiensä rihoja . . . Niin, yksilöt ja kansat! Te olette vielä joukkosielua, mutta jumalat rakastavat *ihmisiä*.

*

Kertomus „Hyvä mies“, jonka julkaisen tässä Tietäjässä ja jota tekijä nimittää unikuvaksi, on hyvä esimerkki todellisesta astraalisesta näystä. Näkijä itse, nuori ystävä-vainajani Eero Turunen, joka kaatui kansallissodassa Karjalan valkoisella rintamalla, oli luonnostaan psyykkisesti herkkä henkilö. Hänellä oli useampia kokemuksia „yliluonnollisista asioista“. Nähdessään kyseessä olevan unensa hän oli matkalla sisä-Venäjällä loppukesällä 1916, ja kirjeessä minulle hän sanoo kutsuvansa sitä uneksi, vaikka – „niin minusta ainakin tuntui – silmäni olivatkin auki“. Ja hän lisää: „muuten sominta on, että omaamassani horoskoopissa on m. m. sanottu muuanne vaikka minne saavani mennä, Intiaa vain on vältettävä. En vuosikausiin silti ole horoskoopiani muistanutkaan, joten uneni ei ole ajatusheijastus. Tuli kuin salama taivaalta.“ Hän näki unensa iltahämärässä, jolloin oli päivätyönsä lopettanut. Hän oli niinmuodoin tilaisuudessa heti kirjottamaan näkynsä paperille. Ja vaikka hän pyytää anteeksi muistiinpanonsa muodollisia vajavaisuuksia ja suo minulle täyden vallan niitä korjata, en ole tahtonut kajotakaan kertomuksen muotopuoleen, koska se juuri semmoisena kuin se lähti näkijän ja tekijän kynästä on tuore ja totuuden mukainen.

*

„Aatteen“ kirjoitus „Katsaus syntymäntakaiseen menneisyyteeni“ kuuluu tavallaan myös „psyykkisiin ilmiöihin“. Olemmehan tottuneet siihen, että „Aate“ lähettää maailmaan vain filosofisesti punnittuja, loogillisesti kehitettyjä järkipäätelmiä, ja nyt hän tarjoaa meille vallan fantastisen teorian omasta entisestä inkarnatsioonistaan. Kuinka saattaisimme muuta kuin lukea tätä hänen tekoansa psyykkiseksi ilmiöksi?

Hänen täytyy itse olla yliluonnollisen järkytetty ja vakuutettu oman aavistuksensa todenperäisyydestä. Emme saata epäillä hänen omaa vilpitöntä uskoaan. Missä määrin hän lukijoitaan osaa vakuuttaa uskonsa objektiivisesta todenperäisyydestä, on taas toinen kysymys. Tuommoiset reinkarnatsioonimuistelmat ovatkin personallisia ja yksilöllisiä asioita, joihin sivullisten ei tarvitse kajota. Kun emme saata niistä mitään tietää, emme ole oikeutetut niitä arvostelemaan.

Joulukuu, s. 227-230

Kymmenen vuotta umpeen olen nyt kirjottanut näitä pätkiäni „Toimittajalta“ otsikon alla. Kun ensimmäisen kerran niitä julkaisin, lausuin samalla: „Mitä muuten (Tietäjän 1909 vuoden) ohjelmaan tulee, olen ensiksikin aikonut joka numeron alkuun panna tämänlaatuisen, johtavan artikkelin. Jos lukijat voivat sulattaa sen perin personallisen leiman ja pohjasävelen, mikä näillä kirjoituksilla tulee olemaan, on yrityksestä se etu, että toimittajana olen tilaisuudessa lausumaan mielipiteeni kaikenlaisista kysymyksistä suoraan sydämeistä, tarvitsematta pukea ajatuksiani ylen objektiiviseen muotoon.“

Tällä kymmenen vuoden ajalla on pätkiä syntynyt 450 kpl. Onko niistä ollut lukijoille sitä iloa ja mielen virkistystä, mikä minun silmämääränäni on ollut?

Aion niitä edelleenkin jatkaa, mutta pyydän uudestaan painostaa, mitä kymmenen vuotta sitten jo lausuin, että ne ovat ystävän tuttavallista puhetta ystävien piirissä ja ettei niille sentähden huoli panna mitään „virallista“ arvoa.

*

Ajatellessani suurten mestarein ja varsinkin Kristuksen opettamaa veljeyttä kangastaa mieleeni muuan puoli siitä, joka nähtävästi liian helposti unohtuu niiden ohjelmasta, jotka puuhaavat yhteiskunnan uudistamista. Ranskan vallankumous 18:nnellä vuosisadalla ja Venäjän vallankumous meidän päivinämme, jotka alkoivat suurella riemulla veljeyden merkissä, luisuivat ennen pitkää todellisuuden maaperältä alas haaveitten valtameren. Kansoilla on näet merkillinen halu unohtaa, että ihmiskunta, kuten H. P. B:n oli tapana sanoa, on „suuri orpo“, ja että ihmisten veljeyys sentähden on oleva veljeyttä ilman isää ja holhoojaa.

Pari sanaa selitykseksi. Niin kauan kuin vanhemmat elävät, ovat veljet ja sisaret lasten asemassa. Ja mikä on lapsen asema? Se on aina johonkin määrin nauttijan asema. Lapset nauttivat, ja heidän veljeytensä silmiinpistävimpiä tunnusmerkkejä on se, että he veljellisesti nauttivat kodin yhteisestä hyvästä.

Vallankumouksissa on aina ennen pitkää tullut näkyviin sama pyrkimys. Kansa luulee olevansa lapsen asemassa. Se oli tavallaan sitä, kun sillä oli hallitsija. Mutta se teki vallankumouksen. Se huusi: „en tahdo hallitsijaa, tahdon itse hallita!“ Se otti ohjaket käsiinsä, mutta ei osannut kauan näytellä uutta osaansa. Pian se taas tuns

olevansa lapsi. „Minä tahdon nauttia“, se huudahti, „nauttia kodin yhteisestä hyvästä!“ Ja se heittäytyi nauttimaan. Ja koska kodin yhteinen hyvä ei ollut kokonaan sen käsissä, ryhtyi se anastamaan ja ottamaan hyvää missä sitä vain oli. Ryöstöihin se antautui, varkauksiin, murhiin ja väkivallantöihin. Ja niin kauan kuin hyvää riitti, se nautti. Siinä oli sen veljeys ja sen käsitys veljeydestä. Edesvastuuttoman ja kurittoman lapsen käsitys! Mutta voi, sillä ei ollut isää eikä holhoojaa.

Kuinka toisenlainen on veljeyden todellisuus! Siinä ei ole kysymystäkään nauttimisesta. Veljet ovat orpoja ja heidän on käytettävä kaikki tarmonsa ja tietonsa yhteiselämänsä järjestämiseksi uudelle pohjalle. Heille veljeys merkitsee veljellistä osanottoa yhteisen taakaan kantamiseen. „Millä tavalla minä osaan olla suurimmaksi hyödyksi?“ ajattelee kukin heistä. „Mihin parhaiten kykenen?“ Ja, kaikki yhdessä katsovat, että tehtävät ja velvollisuudet veljellisesti jakautuvat. Kukaan ei tahdo nauttia toisen kustannuksella, jokainen tahtoo taakkoja kantaa. Työ ensin, sitten vasta nautinto. Ei ole isää eikä holhoojaa, jolta pyytää saisi ja jonka hartioille vastuum voisi viskata. Kohtalo on omassa kädessä ja todellista elämää on katsottava rehellisesti silmiin.

*

Puhutaan keltaisesta vaarasta. Ehkä tavallisesti kuvitellaan, että japanilaisten ja kiinalaisten sankat joukot hyökkäävät Aasiasta Eurooppaan vallottaakseen manteremme miekalla ja tulella. Me valkoiset kristityt olemme sisäisistä riidoistamme (kansainvälisistä sodistamme) ylen heikontuneet emmekä jaksaa vastustaa sitkeiden ja vinosilmäisten muukalaisten tunkeilevia joukkoja. Ja ehkä semmoisessa pelossa on perää.

Kuvittelen kuitenkin keltaista vaaraa ensi kädessä toisenlaiseksi. „Keltaiset“ ovat ennen kaikkea kiinalaisia. Ja kiinalaiset ovat kummia olentoja. Ei sodassa, vaan rauhan aikana.

Kiinalaiset ovat näet luonnostaan työmiehiä, ahkeria, väsymättömiä, vaatimattomia. Kuka valkoihoinen kykenee kilpailemaan kiinalaisen kanssa? Kiinalainen tyytyy mitättömään palkkaan, sillä hänen vaatimuksensa aineellisen elämän suhteen ovat mitättömän pieniä. Kourallinen riisiä ja kupillinen teevettä, vuoteeksi ruumiinkokoinen tila lattialla. Yöksi heitä sulloutuu kymmeniittäin yhteen huoneeseen ja hätätilassa nukkuvat seisoallaan, että mahdollisimman monta mahtuisi samojen seinien sisään. Ja kiinalainen on hyvä työmies, ahkera, tottelevainen, taitava.

Eikö tässä ole keltaista vaaraa kylliksi? Valkoihoiset rakastavat lepoa, laiskuutta, ruumiillisia nautintoja, syömistä, juomista. He kuluttavat aikansa turhanpäiväisiin riitoihin, pahottelemisiin ja valituksiin. He ovat hermoheikkoja, ahneita ja kateellisia. Heidän verensä juoksee sanaan. Miten he siveellisesti jaksavat vastustaa keltaisten sitkeää tarmoa? Kun keltaiset tulevat Eurooppaan, lyö valkoihoisen työväen kohtalon hetki.

Sitä seikkaa on ajoissa ajateltava, sillä keltaiset ovat jo tulemassa. Venäjällä niitä on jo suuret joukot, ei kivääri eikä kuularuisku, vaan lapio ja kuokka kädessä. Jollei eurooppalainen työväki tahdo toden teolla ryhtyä työtä tekemään – jos se mieluummin vain tahraa kätensä veljesvereen, – silloin sen loistoaika on oleva lyhyt. Miekkaan se tulee hukkumaan, ainakin jumalan miekkaan: nälkään ja ruttotauteihin, ja keltainen työväki astuu valkoisen tilalle.

Niin, minkä kohtaloiden läpi kulkeekaan vielä Europan vanha manner, ennenkuin se tuhatvuotinen valtakunta alkaa, josta profeetat ovat puhuneet?

Ja joka kyllä tuleva on.

*

Anteeksiantamattoman erehdyksen me teosofit teimme viime vuonna, kun päästimme käsistämme sen kirjapainon, mikä kolmella meikäläisellä (niistä minä yksi) jo oli ennakolta ostettuna. Jollen näyttäisi itserakkaalta, sanoisin, että tuli kalliiksi se liian pieni luottamus, mikä T. S:n jäsenillä oli hommaa kohtaan, jonka etunenään minäkin olin asettunut. Sillä mikä on siitä ollut seurauksena? Meidän teosofisia painatustöitämme on ylen vaikea saada suoritetuiksi. Puhumattakaan siitä, että itse työ on uskomattoman kallista ja yhä kallistuu, ei tahdo painoilla olla aikaa eikä tilaa meidän töillemme. Juhannuksesta saakka on nyt puuhattu „Onko Kaleva pyhä kirja?“ ja „Valoa kohti“ kirjojen painattamisessa ja nyt edellinen on valmistunut ja toinen on valmistumassa. Ne ovat olleet työn alla kesästä lähtien. Toisiin painatustöihin ei ole vielä voitu ryhtyäkään. Ja kun ollaan totuttu teettämään kaikkia töitä samassa painossa, että ne halvemmalla saataisiin, ei ole vielä annettu töitä vierailhin painoihin. Mutta mikäli näiden vieraiden hintoja on kyselty, on huomattu ne suorastaan satumaisiksi.

Niin, rakkaat ystävät, Tietäjänkin painatus tulee nyt niin kalliiksi, että . . . että . . .

Ainoa lohdutus on ajatus, että ehkä työväellä nyt on hyvä ja kultainen aika. Jos lie. Sillä maailman ja luonnon järjestystä on vaikea muuttaa. Ei se tahdo mennä muuta kuin hyvällä. Mutta jos esim. minä korotan Tietäjän tilaushinnan 25 markaksi, niin moniko tilaa? Olkoon sentähden sen hinta edelleen 10 markkaa, mutta kukaan ei ole kielletty tämmöisenä aikana muistamasta ystäväänsä vapaaehtoisella lahjalla, vaikkei ketään siihen kehoiteta.

En saata muuta ymmärtää kuin että edessämme yhä on ratkaisematon kysymys omasta painosta. Oma paino on saatava. Pieni paino, jossa suoritetaan vain omat työt. Ei sen tarvitse kilpailla markkinoilla, ei sen tarvitse huikeita voittoja tavoitella. Kunhan kustannukset saadaan peitettyiksi ja parille, kolmelle teosofille on painossa palkattu työnsä, sitten ollaan tyytyväiset ja onnelliset.

Mutta painot ovat nyt kalliita, pari kolme kertaa kalliimmat kuin viime vuonna, ja sentähden harmittaa. Mutta kai sekin harmi on ohimenevä. Ehkä vuoden perästä meillä on jo oma suloinen kirjapainomme. Pieni ja suloinen. Haaveilkaamme!

*

O. Y. Tietäjän uudet kirjat ovat: *Onko Kalevala „pyhä“ kirja?* kirj. Pekka Ervast, hinta Smk. 3:—, ja *Valoa kohti*, viides painos, hinta Smk. 4:—.

Kirja, joka tänä vuonna on julkaistu ennen kaikkea Teosofisen Seuran jäseniä varten, on *Mitä teosofit sodasta ajattelevat?* Sen hinta on Smk. 6:—. Annie Besantin, C. W. Leadbeaterin y. m. kanta mieltäkiinnittävässä sotakysymyksessä tulee tässä selvästi esille. Se on kuten tunnettu entente-ystävällinen ja on alusta saakka ennustanut Englannin voiton. P. E:n kantaa kirja ei esitä, mutta onhan se käynyt selväksi Tietäjistä y. m. Kehotetaan T. S:n jäseniä ja vakavia teosofejja tutustumaan kirjaan. Painos on rajoitettu.

*

Lopetan toivottamalla Tietäjän ystäville, tilaajille ja lukijoille ihanaa ja rauhallista joulujuhlaa. Rauha on lahjoista paras. Ehkä uupunut maailma sen lahjan nyt saa.